

W dyskusji głos zabrał również Henryk Józefowski, przewodniczący Młodzieżowego Klubu Europejskiego przy VIII LO w Poznaniu, który przypomniał, że podczas konferencji w Instytucie Zachodnim w dniu 13 czerwca 2006 r. była mowa o różnicach między obu powstaniami. Cechą charakterystyczną było między innymi to, że w Poznaniu – w przeciwieństwie do Berlina – nastąpiły później pewne zmiany.

Na zakończenie spotkania Elżbieta Skowrońska, przewodnicząca Towarzystwa Polsko-Niemieckiego w Poznaniu złożyła podziękowanie współorganizatorom za owocną współpracę oraz wszystkim, którzy przyczynili się do jego przeprowadzenia. Następnie przedstawiła Dokument końcowy seminarium, w którym uczestnicy konferencji, dostrzegając wagę budowania zaufania, pojednania i porozumienia między obu narodami i uznając, iż jest to możliwe przede wszystkim na drodze wzajemnego poznawania się obywateli obu krajów i poznawania historii ich narodów, zwrócili się do władz samorządowych Województwa Wielkopolskiego oraz do Rządu Krajowego Dolnej Saksonii z apelem o wspieranie inicjatyw na rzecz dalszego pielęgnowania istniejących już kontaktów i rozwijania współpracy między Polakami i Niemcami, a także wszelkich działań służących wzajemnemu poznawaniu różnych środowisk i społeczności w Wielkopolsce i krajach federacji Republiki Federalnej Niemiec. Organizatorzy i uczestnicy zaapelowali też o propagowanie wiedzy na temat swych regionów i ich historii w taki sposób, aby „powstało poczucie wzajemnej bliskości dwóch sąsiadujących społeczeństw”. Dokument końcowy podpisali uroczyście w imieniu uczestników przedstawiciele wszystkich towarzystw współuczestniczących w seminarium.

Warto dodać, że taki właśnie cel poznawczo-integracyjny miała impreza towarzysząca seminarium, jaką była wspólna wycieczka uczestników obu towarzystw polsko-niemieckich z Hanoweru i Poznania następnego dnia do Puszczykowa i Rogalina, gdzie goście z Niemiec mieli okazję zwiedzić Muzeum Arkadego Fiedlera oraz pałac i galerię w Rogalinie wraz z rozległym parkiem i słynnymi Dębami Rogalińskimi.

Maria Wagińska-Marzec

POZNAŃSKI CZERWIEC 1956

UWARUNKOWANIA, PRZEBIEG, KONSEKWENCJE

W ramach obchodów 50. rocznicy Poznańskiego Czerwca odbyła się w dniach 22 i 23 czerwca 2006 r. konferencja naukowa poświęcona genezie, przebiegowi i reperkusjom tych wydarzeń. Wśród organizatorów sympozjum znalazł się, obok poznańskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, Urzędu Miasta Poznania, Instytutu Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa (WSNHID) w Poznaniu, także Instytut Zachodni.

Po powitaniu zebranych przez dyrektora Oddziału IPN w Poznaniu Ireneusza Adamskiego głos zabrali rektorzy UAM prof. dr hab. Stanisław Lorenc, Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa – prof. dr hab. Waldemar Łazuga, dyrektor Instytutu Zachodniego – prof. dr hab. Andrzej Sakson, a także prezydent Poznania Ryszard Grobelny.

W przedpołudniowej sesji pierwszego dnia obrad wygłoszono pięć referatów. Dr hab. Stanisław Jankowiak (IPN Poznań oraz IH UAM) przedstawił sytuację społeczno-gospodarczą w Wielkopolsce na tle sytuacji w kraju w pierwszej połowie 1956 r. O nastrojach w poznańskich zakładach pracy w ostatnich tygodniach przed Czerwcem 1956 mówił Tomasz

Rochatka z poznańskiego oddziału IPN. Swymi rozważania wokół kwestii, czy Poznański Czerwiec był „powstaniem, protestem, czy buntem”, podzielił się ze słuchaczami prof. dr hab. Jerzy Eisler (IPN Warszawa, IH PAN). W dwóch następnych wystąpienia omówiono dokumentację do dziejów Czerwca: dr hab. Krzysztof Strykowski (IH UAM) ocenił wagę materiałów znajdujących się w zbiorach Archiwum Państwowego w Poznaniu, a Rafał Reczek i Bartosz Rybak (IPN Poznań) znaczenie dokumentów wypożyczonych do Poznania z warszawskiego Okręgowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów (pion archiwalny w strukturze Instytutu Pamięci Narodowej).

W sesji popołudniowej omówiono polskie i międzynarodowe echa poznańskich wydarzeń. Stanowisko władz partyjno-państwowych wobec Czerwca, w kontekście przemian październikowych, poddał analizie prof. dr hab. Czesław Osękowski (Uniwersytet Zielonogórski). Echa Poznańskiego Czerwca w Wojsku Polskim ukazał dr hab. Janusz Karwat z WSNHiD. Reakcjom społeczeństwa Wybrzeża poświęcił swój referat prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski (Archiwum Państwowe w Szczecinie). Z kolei dr hab. Rafał Habielski (Instytut Badań Literackich PAN) ukazał stanowiska różnych środowisk emigracyjnych.

Osobny blok tematyczny tworzyły referaty poświęcone aspektom międzynarodowym. Tematem wystąpienia dra Marka Mikołajczyka (IH UAM) były reakcje państw zachodnich – oprócz RFN, gdyż reakcje niemieckie (w Niemczech Zachodnich i w NRD) scharakteryzował doc. dr hab. Stanisław Żerko (Instytut Zachodni). Materiały wschodnioniemieckiej *Stasi* na temat Czerwca 1956 omówiła dr Hanna Labrenz-Weiss (tzw. Urząd Gaucka w Berlinie). O węgierskich reakcjach na wydarzenia poznańskie mówił dr Janos Tischler (Budapeszt), a dr Tomasz Kopyś (Instytut Europeistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego) analizował m.in. reakcje w Czechosłowacji. Reakcje społeczeństwa i władz ZSRR były przedmiotem referatu dr Oleny Antipowej (Uniwersytet Kijowski).

Przedpołudniową sesję drugiego dnia obrad zdominowała problematyka prawna. Dr Konrad Białecki (IPN Poznań, IH UAM) ukazał na podstawie zachowanych akt Urzędu Bezpieczeństwa przebieg śledztwa, prowadzonego przed „Procesem Trzech”. O śledztwie poprzedzającym „Proces Dziewięciu” mówiła dr Anna Skupień, a o śledztwie przed „Procesem Dziesięciu” – dr Jan Miłosz (oboje z poznańskiego oddziału IPN). Referat o samych poznańskich procesach przedstawił prof. dr hab. Jan Sandorski (Wydział Prawa i Administracji UAM), a Rafał Leśkiewicz z poznańskiego IPN mówił o działaniach, podjętych przez władze bezpieczeństwa po 1956 r. wobec mecenasa Stanisława Hejnowskiego, czołowego obrońcy w procesach poznańskich.

Konferencję zakończyła część poświęcona pamięci o Poznańskim Czerwcu. Prof. dr hab. Zofia Trojanowiczowa (Instytut Filologii Polskiej UAM) podzieliła się wrażeniami na temat tworzenia w latach 1980-1981 książki *Poznański Czerwiec 1956*. Wystąpienie prof. dra hab. Andrzeja Kwileckiego (WSNHID, PAN) było refleksjami socjologicznymi na temat miejsca tamtych wydarzeń w świadomości społecznej Polaków. Ostatni referat wygłosiła dr Jolanta Hajdasz, która ukazała rolę, jaką odegrała w 1956 r. Sekcja Polska Radia Wolna Europa oraz jej ówczesny dyrektor Jan Nowak-Jeziorański.

Wśród tematów poruszanych w dyskusji znalazł się przede wszystkim problem, w jakim stopniu Czerwiec 1956 wpisywał się w polską tradycję powstańczą; większość zabierających głos popierała tezę prof. dra hab. Lecha Trzeciakowskiego, iż wydarzenia te nazwać trzeba kolejnym polskim powstaniem. Konferencję zakończyły podsumowujące wystąpienia profesorów: Jerzego Eislera, Andrzeja Saksona oraz Waldemara Łazugi. Organizatorzy zapowiedzieli szybkie wydanie materiałów z konferencji.

Stanisław Żerko

Welt

Trends

Zeitschrift für
Internationale Politik und
vergleichende Studien

„WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik und vergleichende Studien” jest kwartalnikiem z zakresu politologicznych studiów porównawczych, wydawanym od 1993 r. wspólnie przez „WeltTrends Verein” i Instytut Zachodni w Poznaniu, przy wsparciu Uniwersytetu w Poczdamie.

Każdy numer pisma składa się z bloku artykułów związanym z hasłem przewodnim danego numeru, polemik oraz działu zawierającego artykuły dotyczące innych zagadnień. Integralnym elementem pisma są recenzje i sprawozdania z konferencji naukowych.

Dotychczas ukazało się 50 tematycznych numerów. Spis treści każdego numeru jest dostępny w języku polskim i angielskim na stronie internetowej: www.welttrends.de, wersja w języku polskim na stronie: www.uni-potsdam.de

Numer 51/2006 zawiera następujące artykuły:

Erich Schmidt-Eenboom, *Geheimdienste in Demokratien*

Philip H.J. Davies, *Spin Versus Substance. Intelligence Reform in Britain After Iraq*

Shlomo Shpiro, *Friedliche Spione? Nachrichtendienste im Nahost-Konflikt*

Janusz Solak, *Geheimdienste im Umbau: Der Fall Polen*

Anna Daun, Thomas Jäger, *Geheimdienstkooperation in Europa*

Hans Born, Thorsten Wetzling, *Zur Kontrolle der Nachrichtendienste*

Bernd Kaufmann, *Der Prager Frühling und das MfS*

Thilo Weichert, *Geheimdienste dringend reformbedürftig*

Rudolf Adam, *Demokratische Geheimdienste*

Thomas Meyer, Hanns-D. Jacobsen, *Ever Closer Monetary Union? Euro Goes Central Europe*

Andreas Vasilache, *Hobbes, der Terrorismus und die Angst in der Weltpolitik*